

Vesa Peltola

Eduskunta
Ympäristövaliokunta

HE 24/2026 vp / Asiantuntijapyyntö

HE 24/2026 vp Hallituksen esitys eduskunnalle ydinenergialaiksi ja siihen liittyviksi laeiksi

Kuntaliitto kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen ehdotuksesta ydinenergialaiksi (jäljempänä ”HE”).

Yleisellä tasolla Kuntaliitto toteaa ydinenergielain kohentavan merkittävästi mahdollisuuksia lisätä säävarman ja päästöttömän energian tuotantoa tulevaisuudessa, joskin pienten modulaaristen ydinvoimaloiden (SMR) arvioidaan tulevan markkinoille vasta 2030-luvun puolivälissä. Ydinvoimalaitoksella on kuitenkin aina merkittäviä paikallisia vaikutuksia. Sen vuoksi ydinvoimahankkeiden toteutuksen on tapahduttava niin, että turvataan riittävän hyvin kuntien vaikutusmahdollisuudet hankkeen eri vaiheissa. Yksityiskohtaiset huomiot on esitetty kohdissa 1-2.

1. Kuntien asemaa koskeva sääntely

Kuntaliitto pitää tärkeänä, että kunnilla säilyy asianmukaiset osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet erilaisissa ydinenergielain mukaisissa menettelyissä. Kuntaliitto pitää jo esitykseen sisältyviä osallistumista ja vaikuttamista koskevia säännöksiä erittäin tärkeinä. Kuntaliitto olisi toivonut kuitenkin vielä parempia vaikutus- ja osallistumismahdollisuuksia ydinenergielain mukaisissa menettelyissä.

Ydinenergielain mukaisen rakentamisluvan edellytyksistä

HE:n 306 §:n 1 mom 5 kohdan mukaan ydinlaitoksen rakentamisluvan yhtenä edellytyksenä on mm. se, että rakentamista varten on varattu alue alueidenkäyttölain (AKL) mukaisessa asemakaavassa ja että sijaintipaikalla ei ole aloitettu ydinlaitoksen turvallisuuteen vaikuttaviin rakenteisiin liittyviä töitä.

Kuntaliitto pitää välttämättömänä, että ydinlaitoshankkeen rakentamisluvan edellytyksenä on sen sisältyminen ajantasaiseen kunnan hyväksymään asemakaavaan. Kuntaliitto kuitenkin kiinnittää huomiota siihen, että hankkeen on oltava 306 §:ssä mainittua laajemminkin asemakaavan mukainen, kun hanketta arvioidaan rakentamislain mukaisessa rakentamislupamenettelyssä. Hankkeen välittömät ja välilliset vaikutukset ulottunevat usein laajalle alueelle, mikä olisi tässä yhteydessä hyvä vielä selkeämmin tunnistaa suhteessa alueidenkäytön suunnittelujärjestelmään liittyviin kysymyksiin. Asiasta on nyt HE:ssä lisätty maininta perusteluosaan.

HE:n 306 § :n 2 momentissa säädetään lisäksi, että valtioneuvoston luvan myöntäminen edellyttää, että suunnitellun ydinlaitoksen sijaintikunta on puoltanut ydinlaitoksen rakentamista. HE:n 304 §:n perusteella valtioneuvosto ratkaisee ydinvoimalaitoksen ja ydinpolttoaineen tuotantolaitoksen rakentamista, käyttöä ja käytöstä poistoa koskevat lupa-asiat ja muun loppusijoituslaitoksen kuin maaperäloppusijoituslaitoksen rakentamista ja käyttöä koskevat lupa-asiat.)

Kuntaliitto pitää tärkeänä, että sijaintikunnan puoltava lausunto on edellytyksenä ydinlaitosten rakentamisluvissa. Kuntaliitto kuitenkin katsoo, että sijaintikunnan puoltava lausunto olisi aiheellista säätää edellytykseksi laajemminkin kuin 306 § 2 mom tarkoitetuissa tilanteissa, kuten jo periaatepäätösvaiheessa, mikäli silloin on jo alustava käsitys sijoituspaikasta sekä kaikissa muissakin lupa-asioissa, ei vain valtioneuvoston ratkaistavaksi kuuluvissa lupa-asioissa. Erilaisilla ydinenenergialain nojalla tehtävillä päätöksillä on lähtökohtaisesti merkittäviä vaikutuksia kunnan olosuhteisiin (ml. alueidenkäytön suunnittelu) ja asemaan.

Lausunnon pyytäminen kunnilta

HE:n 317 §:ssä olisi tarpeellista nimenomaisesti säätää lausunnon pyytämisestä hankkeen sijaintikunnalta sekä muilta hankkeen vaikutusalueen kunnilta, kun kyse on periaatepäätöstä koskevasta hakemuksesta, mikäli hankkeen sijoituspaikka on tiedossa. Kuntaliitto pitää myös tarpeellisena, että velvollisuudesta pyytää sijaintikunnan ja muiden vaikutusalueen kuntien lausunto säädetään nimenomaisesti myös niiltä osin kuin kyse on hankkeiden muutoksista tai hankkeeseen/laitoksen toimintaan liittyvistä muunlaisista tilanteista.

2. Suhteesta rakentamislakiin

STUK:lle esitetään säädettäväksi oikeus myöntää poikkeuksia rakentamismääräyskokoelman määräyksistä. On tarpeen täsmentää, että poikkeamiset voivat koskea STUK:in toimivaltaan liittyviä rakenteellisia kysymyksiä.

SUOMEN KUNTALIITTO

Vesa Peltola
Erityisasiantuntija

Jakelu Ympäristövaliokunta

Tiedoksi Kuntaliiton kirjaamo